

Bank oogst wat hij g

ABN Amro heeft altijd geijverd voor meer marktwerking. Nu het zover is, wordt de bank afgeschilderd als slachtoffer. Dat is naïef, vindt **Daniel Mügge**.

ABN Amro vervult een 'sleutelfunctie' in de Nederlandse economie en behoort 'tot het nationaal erfgoed'. Daarom, zo stelt Arie van der Zwan (het Bevoegd, 5 mei), zou de bank niet mogen worden verkocht en opgesplitst. Dat is onzin. ABN Amro verdient wél opgesplitst te worden. Niet zozeer omdat het verstandig is het lot van de bank aan zogenaamde marktkrachten over te laten, maar omdat het bedrijf daarmee oogst wat het zelf gezaaid heeft. Wie weet valt er dan voor de politiek ook nog een lesje te leren.

Het betoog van Van der Zwan sluit naadloos aan bij het dominante - behoorlijk naïeve - verhaal over hoe het zover kon komen dat ABN Amro dreigt te worden verkocht. De bank wordt in dit verhaal neergezet als meelijwekkend slachtoffer.

Het gaat als volgt. ABN Amro was 'onze bank'. In het ons-kent-ons-

kapitalisme van de jaren tachtig leverde de bank betrouwbaar en zorgvuldig diensten aan de Nederlandse bevolking en het bedrijfsleven. In de jaren negentig heeft de wetgever per abuis de grenzen geopend voor kwade hedgefondsen en Amerikaanse zakenbanken. Nederlandse bedrijven, zoals nu ABN Amro, werden aan hun lot overgelaten. De een na de ander ging ten onder. Dus, zo stellen Van der Zwan en anderen, de staat moet alsnog trachten het nationale belang te verdedigen en de verloren zonen weer onder zijn hoede nemen. Maar wie zo denkt, heeft van het hedendaagse kapitalisme weinig begrepen.

Ten eerste is ABN Amro allang geen Nederlandse bank meer. Dat men ABN Amro nog steeds als 'nationaal erfgoed' beschouwt, levert natuurlijk wel politiek kapitaal op, en dat is voor de bank mooi meegenomen. Maar ABN Amro is een internationaal concern. Volgens het jaarverslag 2006 werkt maar één op de vier werknemers voor een vestiging in Nederland. De *business unit* Nederland boekt dan ook slechts een schamele 22 procent van het totale bedrijfsresultaat. Niet echt veel, vergeleken met de bijna 40 procent die over Noord- en Zuid-Amerika zijn verdeeld. Met nationaal erfgoed, zoals Van der Zwan beweert, heeft dat

niets meer van doen. Voorheen wel? Vanwege de 'N' van 'Nederland' in de naam? De commercialisering van de Nederlandse maatschappij - waaraan banken prima verdienen - laat geen traditie onaangetast. Daar kijkt niemand van op. Maar als 'onze bank' in het nauw zit, dan verkeert opeens nationaal erfgoed in gevaar.

Ten tweede is het aanhalen van het 'nationale belang' in deze

ABN Amro verdient zelf aan speculatiewinst en effectenhandel

kwestie onterecht. Waarom komt de stabiliteit van het Nederlandse financiële systeem in het geding als de verschillende geografische *business units* - die er nu al zijn - van elkaar worden losgekoppeld en in andere, goed functionerende banken geïntegreerd worden? Regulering en toezicht zijn Europees georganiseerd en hebben voor het merendeel een internationaal karakter. Het maakt weinig meer uit of de bank waar men een rekening heeft lopen onder toezicht staat van Duitse, Franse of Nederlandse autoriteiten. Des te opmerkelijker dat zelfs De Nederlandsche Bank, die het beter zou moeten weten,

argumenteert dat de stabiliteit van het financiële systeem op losse schroeven komt te staan als ABN Amro wordt opgesplitst.

Tegelijkertijd investeren banken zoals ABN Amro tientallen miljarden euro's in zogenaemde 'derivaten', exotische financiële producten, zonder dat wij weten welke consequenties dat voor de financiële stabiliteit heeft. Maar daar ligt de landelijke elite dan weer niet wakker van.

Hoe zit het met het belang van andere *stakeholders*, vooral dat van de werknemers? Inderdaad, daar wordt buitengewoon weinig om gegeven. Het is echter onjuist te doen alsof dit nieuw is. De herstructurering van het Nederlandse bedrijfsleven naar Anglo-Amerikaanse maatstaven is al jaren op gang, zonder dat deze van buitenaf worden opgelegd. Het zijn de eigenaren - al dan niet Nederlands - en hun belangenbehartigers die deze aanpassingen er doordrukken. Verwijzend naar een noodzakelijke verbetering van de concurrentiepositie van lokale bedrijven' heeft de Nederlandse regering haar steentje hier graag aan bijgedragen. De mensen die klagen dat er nu (voor de zoveelste keer) duizenden mensen ontslagen worden, huilen krokodillentranen.

Het is dan ook frappant dat Van der Zwan eist dat het bestuur zich

ezaaid heeft

moet kunnen verdedigen tegen aandeelhouders die uit zijn op speculatiewinst. Waarmee verdient ABN Amro dan zelf zijn geld? Minder dan de helft van de winst komt nog uit het verstrekken van leningen. Lucratief zijn vooral provisijs, bijvoorbeeld voor de effectenhandel, en speculatiewinst. Dit laatste leverde in 2006 bijna drie miljard euro op. De meest rendabele klanten in de effectenhandel zijn juist hedgefondsen zoals TCI, dat als eerste een opsplitsing van ABN Amro eiste. Tot het moment dat de bank zelf in het vizier van de aandeelhouders verscheen, heeft ABN Amro aan anderen zoektocht naar speculatiewinst goed mee verdiend. Het opkopen, herstructureren en doorverkopen van bedrijven is trouwens de best lopende *business unit* van ABN Amro. Per medewerker van deze *unit* heeft de bank in 2006 maar liefst vier miljoen euro winst geboekt. Wat het bedrijf nu zelf ondergaat, is hem dus goed bekend.

Maar is het niet zo dat ABN Amro

barrières niet te snel, maar juist te langzaam sneuvelden. Vooral de Europese binnenmarkt voor financiële dienstverleningen wilde maar niet op gang komen, meende de bank. In 1998 heeft een lid van ABN Amro's Raad van Bestuur hoogstpersoonlijk Mario Monti, destijds EU-commissaris voor de Europese binnenmarkt, het rapport *Single Market Review* aangeboden. De strekking daarvan was: haal de barrières binnen Europa eindelijk neer en geef echte marktwerking ruim baan. Een duidelijke vraag om politieke interventie te beëindigen. Nu is het zover, en wordt er verbaasd gereageerd.

Anno 2007 behoort ABN Amro nog steeds tot de actiefste en effec-

een spel mee moest spelen dat hem door anderen is opgelegd? Werd men niet willoos blootgesteld aan een ruige en genadeloze concurrentie? Waarin het meezwemmen was of verzuipen? Zo simpel is het niet. Het is inmiddels alweer tien jaar geleden dat ABN Amro concludeerde dat nationale

tiefste banken in politiek Brussel. Rijkman Groenink maakt nota bene persoonlijk deel uit van de exclusiefste Europese club in de financiële wereld, de European Financial Services Roundtable. Samen met zijn collega's, van onder meer de Royal Bank of Scotland en Fortis, die hem nu belagen, lobbyt hij daar voor een verdere Europeanisering van wetgeving en toezicht. Het is dus naïef om ABN Amro nu af te schilderen als slachtoffer. Integendeel, het bedrijf oogst wat het gezaaid heeft.

Dit is geen kwestie van goed of kwaad, net zoals het hier niet om 'nationaal erfgoed' gaat. Het is van belang het spel dat hier gespeeld wordt nuchter te bekijken. Het is onzinnig de Nederlandse overheid te verwijten dat zij niet voor haar bedrijven heeft gezorgd. De regering heeft juist ABN Amro's wensen behartigd door het steunen van een Europese binnenmarkt waarin de bank verder kon groeien en internationaliseren. Er valt dus een lesje te leren. Als het de overheid echt om het nationale belang gaat, is het misschien geen slecht idee, de directe belangen en wensen van nationale bedrijven af en toe simpelweg te negeren.

Daniel Mügge doet onderzoek naar Europese kapitaalmarkten aan de Universiteit van Amsterdam.